Štev. 108. V Ljubljani, v torek 13. maja 1919. Leto III.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan dopoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petitvrstica 60 vin., pogojen prostor 1 K; razglasi in poslano vrstica po 1 K; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratične stranke.

Posamezna štev. stane — 40 vinarjev. —

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. V Nemčijo celo leto 77 K, [illegible] stalo tujino in Ameriko [illegible] K. — Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Za pravico in samoodločbo narodov.

Včeraj ob 5. popoldne se je vršila v posvetovalnici mestnega magistrata resna in učinkovita manifestacija zastopnikov vseh slovenskih političnih in nepolitičnih, kulturnih, gospodarskih in strokovnih organizacij, da v zadnjem trenutku še enkrat opozore mirovni posvet, da nočemo umreti, da nočemo postati največje žrtve svetovnega imperializma. Zborovanja so se udeležile vse tri slovenske politične stranke, zastopniki vlade, ter zastopniki in zastopnice vseh kulturnih, gospodarskih in strokovnih organizacij. Lahko trdimo, da je na ta dostojni in primerni način manifestiral ves slovenski narod, da so govorile vse njegove kulturne, gospodarske in delavske sile.

Zborovanju je predsedoval župan dr. Tavčar, ki je navzoče iskreno pozdravil.

Koroško.

Za koroške Slovence je govoril poslanec Smodej, ki je izvajal:

Naša največja narodna napaka je bila, da smo se ves čas od razsula stare Avstrije zanašali predvsem na svojo pravico. Mislili smo, da je cel svet pravičen, kot smo pravični mi, pa smo se bridko varali. V zvezi s Čehi smo mi v prvi vrsti pomagali, da se je stara avstro-ogrska fronta razsula. Neka tajna moč deluje, da nismo prišli do svojih pravic v Parizu. Ententa hoče danes naše narodno telo razkosati; kaj nam bo ostalo od naše Slovenije? Obup se je polastil celotnega naroda v taki meri, da čujemo klice: Ententa nas je prevarila, edina naša rešitev je boljševizem. To misel obupa moramo pobijati. Naš narod pač vidi, da smejo naši sovražniki iz stare Avstro-Ogrske s Slovenci počenjati, kar hočejo. Prizadevali smo se, da pride objektivna ententna komisija, da določi mejo. Prišli so francoski častniki; nemške tolpe so jih pa napadle, in vrnili so se. Ententa se za to ni zmenila in ni kaznovala Nemcev. Vsa poročila, ki prihajajo iz Koroške, dokazujejo, da vodi deželna vlada v Celovcu vse to gibanje in barbarstva nad Slovenci. Pribiti hočem, da so nemški vojaki soglasno izjavljali, da imajo v prvi vrsti dolžnost in povelje, oropati in opleniti slovenske duhovnike in druge narodne voditelje, ter pravico usmrtiti jih. Kakšna nasilstva so uganjali, je znano. Prepričan pa sem, da so ti stari lažniki že poslali v Pariz lažnjivo poročilo in da so svoja barbarstva naprtili nam. Mi nimamo drugega orožja, kakor da še enkrat pred vsem svetom povzdignemo svoj glas in jaz danes kot soglasno izvoljeni podpredsednik političnega društva za koroške Slovence, kot soglasno izvoljeni predsednik koroških narodnih svetov, v imenu družbe sv. Mohorja, ki šteje 90.000 članov in v imenu vseh drugih koroških slovenskih organizacij najslovesnejše protestiram proti barbarizmom, ki jih delajo Nemci, in rotim entento, da nam dá pravične meje.

Goriška.

V imenu goriških Slovencev je govoril dr. Fornazarič, ki je izvajal: Vprašanje Goriške je danes že rešeno, toda ostalo je nekaj, kar pariška konferenca nikdar ne bo zbrisala. Kraji, kjer prebiva toliko zavednega slovenskega ljudstva ne morejo končnoveljavno pripasti Italiji. Narod naš na Goriškem je trpel mnogo duševno in telesno pred vojsko in posebno pa še med vojsko. Kljub vsemu trpljenju naš narod ni mogel molčati. Sam je izpregovoril besedo, toda zaman, njegov glas je moral utihniti, prišla je italijanska okupacija, da ga uniči, da zatre narod popolnoma. Zaprla in izgnala je voditelje in inteligenco, zaprla je šole. Narod je danes brez vodstva, brez moči, vendar ostane v tem ljudstvu tihi srd, ki narašča, ki ga nobena sila ne bo potlačila. Narod bo ostal in zvesto ohranil v svojem srcu svojo narodnost. In naj mirovna konferenca sklene, kar hoče, ta narod ve, da pariška mirovna konferenca ne bo odločila za trajno. On ve, da je narod nesmrten, on ve, da je odločba pariške konference začasna. Zato je tih in molči in čaka, čaka pomenljivih bodočih dogodkov, ki morajo priti. V imenu goriških Slovencev izjavljam, da se kljub vsem določbam pariške konference ne uklonijo, ampak ostanejo zvesti svoji domovini Jugoslaviji. Bila je Macedonija, Alzacija-Lorena, katere so pomirili. Naš narod nosi kal bodočih dogodkov in nevarnosti.

Tržaški Slovenci.

Nato je govoril sodr. Golouh. Bolj kakor besede, naj govori trdna volja, da branimo svojo pravico. Slovenski narod, ki se ni pustil ugonobiti od tisočletnega suženjstva, se tudi sedaj ne bo odrekel svoji samostojnosti. Nočemo umreti, hočemo živeti. Italijani so zasedli Primorje in Trst in odkar so tam, nočejo priznati, da žive tam tudi Jugoslovani. Vemo, zakaj tako delajo. Povejmo, da žive ob Adriji Italijani, a tudi Slovenci. Do Jadranskega morja imajo vsaj enako pravico eni in drugi. Stojimo na stališču sporazuma, samoodločbe. Italija je to odklonila. Imperialistična Italija, seveda, ne ljudska, ki ima druge skrbi in druga stremljenja.

Želimo, da se uvažuje želje prizadetega ljudstva. Pot sporazuma bo treba najti. Oficielna Italija odklanja vsako rešitev, ki bi zadovoljila enim in drugim. Ne slišimo besede n. pr. o želji, izraženi ponovno od prizadetega ljudstva obeh narodnosti, da bi se Trst z bližnjim krajem internacionaliziralo, ker bi se tako zagotovilo Trstu obstoj in razvoj, in zagotovilo zlasti mir med narodi. Mi bi tako rešitev iskreno pozdravili, ker bi nam obenem odprla pot odnošajem, ki bi bili v korist obem narodom, v večjo korist Italije same. Ne govori se o internacionalizaciji, kar bi koncem konca razumeli, ne govori se obenem ničesar, kaj misli Italija z našimi ljudmi v slučaju, da bodo še enkrat žrtvovani tuji nadvladi. Če pridejo zaenkrat deli slovenskega ljudstva pod Italijo, ali jim bo Italija priznala vsaj avtonomijo? Vsaj pravico do svojih šol, do izobrazbe v materinem jeziku?

Vendar se ne bojimo bodočnosti. Naše ljudstvo je zavedno in ne bo izumrlo. Spoznalo se bo, da imperialističen mir ne more biti trajen mir. Priznamo drugim, kar je njihovo, zahtevamo zase, kar je naše. Tako pridemo do pravične rešitve. Sporazum na temelju samoodločbe narodov je naš princip. Veliki italijanski borilec in mislec Mazzini je pozdravljal svoje dni »mlado Slavijo«, ki nastaja in ki bo postala kulturna demokratična sila v središču Evrope. Zatrjeval je prijateljsko poslanstvo Italije napram njej. Takrat je snujoča se Italija podpirala to gibanje. A danes? Narodi so neumrjoči in tudi Jugoslavija bo živela in napredovala.

Istra.

V imenu Istre je govoril dr. Krmpotič: Gospod predgovornik je povedal, da narodi ne izumro. V resnici naš narod ne bo izumrl. Ubogo istrsko ljudstvo se danes sijajno drži in ne veruje več v proteste, ampak hoče dejanj. Mi smo se danes zbrali, da zadnjič povemo celemu svetu, da se ne pustimo zatirati. Ako hoče ententa nov požar, naj vzame naše kraje.

Govorili so nato še dr. Grošelj v imenu Slov. Matice, župnik Finžgar in drugi. Za »Socialno Matico« je govoril sodr. dr. Lemež, ki je izvajal sledeče:

Mi verniki socializma in kulture, ki poznamo samo to, zahtevamo v imenu tega kulturnega ideala osvobojenje našega naroda, naše združenje, da se oklenemo sedanjosti in delamo za bodočnost. Nasilje je naš sovražnik. Gospodarsko nasilje pa je eno najhujših. V imenu tega nasilja zahtevajo imperialisti, da vladajo male narode, da jih izžemajo in tlačijo in iz tega sledi tudi politično nasilje. Da se rešijo narodi tega nasilja, je prvi predpogoj, da se rešijo tudi gospodarskega poloma. Dolga stoletja so vršili to nasilje nad nami Nemci, Turki in Italijani. Po svetovni vojni smo upali, da se rešimo tega nasilja. Toda zmotili smo se. Obup je prišel v naša srca, vendar bomo pričeli kot kulturen narod boj, boj propagande. S to propagando bomo pričeli, da rešimo naš narod izpod jarma krempljev kraljeve italijanske armade, iz rok nemškega nacionalizma in ga zedinimo. Da ga rešimo v imenu naših idealov. Protestiramo proti temu, da zasedajo tuje armade naše ozemlje in apeliramo na proletariat celega sveta, upamo, da ne zastonj, da pripomore k združenju našega naroda.

Protest političnih strank.

V imenu V. L. S. je izpregovoril profesor Remec: Pred dobrim pol letom je napočil dan, ko se je porodila svoboda slovenskemu narodu, toda le za kratek čas. Takrat so zastopniki vseh slovenskih in hrvatskih strank proklamirali ujedinjenje Slovencev in Hrvatov s Srbi. Vsi smo od tedaj delovali na to, da se to ujedinjenje utrdi. Ker nam je resno na tem, da imamo uspehe, zahtevamo, da se nam dá politična svoboda za vse jugoslovanske pokrajine. Če bodo vsi deli našega naroda ujedinjeni, šele tedaj bomo imeli posebno politično svobodo. Zahtevamo Koroško, Štajersko, Prekmurje, Goriško, Istro, Dalmacijo. Hočemo pa tudi gospodarsko svobodo. Zato upravičeno zahtevamo, da imamo prost vhod v svet po morju, ki leži pred nami, zahtevamo prost dohod do Trsta in Reke, zahtevamo Reko in Dalmacijo, da se ne ustvari narod, ki se bo čutil užaljenega in zatiranega.

Za J. D. S. je govoril dr. Ravnihar, ki se je pridružil vsem izvajanjem predgovornikov in pritrdil vsem resolucijam, ki se bodo dale na glasovanje. Mi zahtevamo le pravico. Hoteli smo le združiti vse dele našega naroda v celoto. Wilsonovo geslo: »Enaka pravica za vse velike in male narode« nam je dalo pogum. Za nas je bila svetovna vojna sveta vojna, križarska vojna. Danes smo pa spoznali, da smo se borili za enake cilje, za katere se je borila tudi Nemčija. Zbrali smo se danes v imenu pravice. Na pravico gre naš apel. Naj bi ta glas dosegel naše sodnike, še preden izvršijo svojo sodbo.

Sodr. Albin Prepeluh je v svojem govoru rekel približno to-le:

Jugoslovanska socialna demokracija, v katere imenu imam čast tu govoriti, je takoj spočetka italijanske okupacije slovenskega ozemlja naslovila apel na socialistični proletariat vsega sveta, da nam pomaga odstraniti storjeno krivico. Vojna, ki je pravkar končana, katere strašna posledica so oplenjene zemlje in poteptano ubožno ljudstvo, je bila plod kapitalizma, ki proglaša načelo izkoriščanja človeka po kapitalu. Vsa nesreča je v tem, da še danes večino človeštva prešinja gmotno načelo, da je ubogi človek zato na svetu, da bo izkoriščan v prid maloštevilnih kapitalistov. To kapitalistično načelo je bistvena napaka sedanje družbe, ker se je razpaslo v čuvstveno in umstveno življenje človeštva. Plod te človeške zmote je tudi italijanski imperializem. Kaj hoče Italijan med prebivalstvom, ki v nacionalnem pogledu ni njeno, ampak naše? Ona hoče, da bodi to ljudstvo izkoriščano gospodarsko, kulturno in politično v korist nekaterih italijanskih kapitalistov. Cilj je torej suženjstvo. Vsako suženjstvo pa je nemoralno in vsled tega nevzdržljivo. Če zahtevamo, da se temu ljudstvu da pravica, da bo samo sodilo o svoji usodi in o svojem bodočem življenju, hočemo reči s tem, naj se uveljavi načelo samoodločbe, tako glede posameznika, kakor glede vseh narodov sveta. Italija se sklicuje na takozvano londonsko pogodbo. Kdo pa je to pogodbo sklenil? Narodi je niso sklenili, temveč par kapitalističnih samodržcev, ki kupčujejo z ljudstvom, kakor z blagom. Antanta je vedno govorila, da se mora poraziti avtokracija in nemški militarizem. Komaj je zmagala, nas je potlačil laški militarizem, potlačilo in raztrgalo nas je nasilstvo. Ideje, ki jih je izrekel Wilson, so resnične, vsled tega večne in zmagale bodo končno, tudi če bi jih zavrgel tisti, ki jih je sam prvi proglasil. Človek propade, ideja ne; če je pravična in poštena zmaga kljub vsemu. Moralni temelj ideje je jamstvo za njeno zmago. Ne zanašamo se na tiste, ki sedaj ustvarjajo »trajni« mir. Tak mir morajo doseči zgolj narodi sami, ko se medsebojno pobotajo. To je naš cilj, naš up. Zato znova apeliramo na svoje socialistične tovariše na vsej zemlji, da nam pomorejo do pravice. Proletariat vsega sveta bo vzpostavil res trajni mir, ko bo uveljavil vsepovsod demokracijo in svobodo za vse.

V imenu ženstva se je pridružila manifestaciji v lepem govoru gdč. dr. Piskernikova.

Nato se je v imenu vseh treh političnih strank sprejelo soglasno sledeče resolucije:

I.

Imenovani zastopniki, zbrani neposredno pred odločitvijo o usodi jugoslovanskega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v pokrajinah, zasedenih po Italijanih, si usojajo še enkrat opozoriti gospoda predsednika severno-ameriških Zedinjenih držav, kojega plemenita načela o samoodločbi narodov so moralno največ doprinesla h končnemu polomu avstro-ogrske države, ter zastopnike vseh aliiranih ter njim asociiranih držav na vnebovpijočo krivico, ki bi se zgodila jugoslovanskemu narodu na Goriškem, v Trstu, Istri ter po Italijanih zasedenih delih

LISTEK.

ALEKS. TOMAN:

Kako vlada Združenih držav goji kmetijstvo.

(Dalje.)

Je pa še ena stvar, katero smatram za našo Jugoslavijo življenskega pomena. Da, to ni nič preveč rečeno, če hočemo naš kmetijski stan povzdigniti na stopinjo vredno mislečega človeka, ter ga iztrgati iz duševne letargije in nebrižnosti, v kateri se žalibog zdaj nahaja. Ljeme so pač redke.

Sredstvo v ta visok namen nam ponujajo ameriške »Agricultural Countyand State-Fairs« — kmetijske okrajne in državne sejmovne razstave, kakor jih hočem slovensko imenovati.

Poleg gori imenovanih drž. kmet. preizkovalnih zavodov imajo le-te sejmovne razstave (Fairs) največji vpliv na razširjenje kmetijske vednosti in praktičnega napredka med Amerikanci. To je ameriška šega, ki se tiče neposredno kmetovalca, ki ga vzbuja k dobremu kmetijstvu, ki med farmerji vnema zdravo živahno tekmovanje v produkciji. To je šega, ki dela farmerja inteligentnega, za vse javno življenje se zanimajočega, ki ga dela dobrega, politično zavednega državljana, ki ga vsposobija za spretnega trgovca in zadružnika. Ameriški farmerji, mali in veliki, so vljudni in inteligentni ljudje.

Ako mi našega kmetovalca ne povzdignemo na tako ali slično stopinjo duševne zavednosti in praktičnega kmetovalstva, potem bo naša država brez pravega temelja in slabo, res slabo, bo ono poslaništvo, katero bo interese države na vznotraj in zunaj zastopalo in ki bo izšlo iz tako duševno nizkega kmetijskega ljudstva. Taka država ne bi imela dolgega obstanka, postala bi žrtev in plen sosedov.

Nazaj k Fair!

V vsakem okraju (ki so pa navadno najmanj tako veliki, ko je Kranjska), se vrši v jeseni sejm, kamor farmerji pripeljejo svoje pridelke: poljske, vrtne, živino itd. Pripravljena so poslopja za stojnice, za razstavljenje, hoteli za bivanje itd. Kmetovalci pridejo s svojimi družinami, poleg pridelkov, ki jih imajo na prodaj ali v razstavne namene, pripeljejo s seboj jedila, kuhinjsko posodo itd. Te »Fair« trajajo po celi mesec. Okraj in država premirajo najboljše pridelke. Življenje je živahno. Trgovci in agentje ponujajo in prodajajo svoje blago, in obratno delajo farmerji, trgovske zveze se sklepajo, zadružničarji se snidejo, politikarji drže govore in podučujejo svoje volilce ali poslušalce o stanju politike v Zvezi, v državi, v okraju. Ravno tako se razpravlja o gospodarskih rečeh, vrše se tečaji vsake vrste, ribarstvo, sadjarstvo, čebelarstvo, sviloreja itd. Farmerji se naročujejo na strokovne in druge liste, vrše se gledališčne igre vsake vrste.

Farmerice drže shode, kjer govore o mlekarstvu o gospodinjstvu, o obleki, o glasovirih, o izobrazbi otrok — da, vsa kultura človeška se tu ponuja in daruje ameriškemu kmetovalcu in on hlastno in hvaležno sega po njej! In ta Amerika, ta demokracija pri plugu je rešila svet sužnosti in duševnega propada in ta pošten in delavni narod — po večini kmetovalec — nam je dal Jugoslavijo. Vsaj iz hvaležnosti ga posnemajmo v tistih dejanjih, katera so njega dvignila na tak višek v vsestranskem oziru.

Kako prikupljiv, je njegov dom, kako kamodno je vse v farmerskem domu urejeno! Preproge, slike, glasovir, vezenine na vsej opremi. Nežna, rahla roka kulturne žene je povsod segla vmes: namizje, jedila — vse je izbrano in okusno in v večini hiš se nahajajo tudi male knjižnice in — telefon. In vse to je večinoma sad sejmarnih razstav od County-Fair. Ako zvečer po delu vidiš v amerikanski farmerski hiši sedeti gospodinjo s svojimi hčerami ravnotako moderno opravljeno, kakor miljonarko v Washingtonu ali New Yorku, je to pripisati tudi Fair. Te ženske so si vse to same po uzorcih naredile.

Če bi moglo kaj našega kmeta zadostno pretresti, da se zbudi in vstopi v krog kulturnega življenja, bi ga zamogla taka sejmovna razstava. Naj bi se začelo v kakem kraju n. pr. v Ljubljani in na določenem prostem kraju. V začetku bi lesene zgradbe zadostovale in najbrž bi, če bi bilo vse dobro aranžirano, cela stvar ne stala dosti. Seve, na stroške se pa ne sme prenapeto gledati — saj gre za veliko stvar! Naš kmet bo v nekaj letih postal vse drugačen človek: postal bo pristopen napredku, njegova zaprta, nezaupna narava bo postala bolj odkrita in prijazna, ker bo videl, da je vendarle še nekaj lepšega na svetu, kakor skrbeti in ozirati se le nase. Naučil se bo sočustvovati z drugimi. Potem šele bo postal pravi državljan in pravi rodoljub in domoljub! Zdaj o teh rečeh nima niti pojma — vsaj ne v pretežni množini.

Tudi kmetovalec mora imeti odmor v svojem delu, tudi on se mora razvedriti!

Na svetu ni boljšega za to, kakor so ameriške Fair ali sejmovne razstave; osobito, če pride poleg telesnega počitka in duševnega razvedrila še gmotna korist in kulturen razvoj v vpoštev.

Posnemajmo Amerikane, oni se uče in zato znajo, in če jim bomo sledili predvsem v kmetijstvu, bo naša država varna in srečna, kakor je ona, ki nam je pomagala, da smo danes državljani samostojne države.

Kranjske v narodnem, kulturnem in gospodarskem oziru, ako bi se isti, komaj rešeni avstrijskega jarma, podvrgli italijanskemu imperializmu, ker bi se moral, po dosedanjih izkušnjah sodeč, brezpogojno podvreči vsem svojim narodnim pravicam v uradu in šoli in sploh v vsem javnem življenju, in ker bi bilo zlasti one pokrajine, kojih glavni pridelki so iste vrste, kakor oni Italije, vsled težjih razmer pridobivanja gospodarsko uničene,

predlagajo,

da se pred končno odločitvijo narodu, bivajočemu od pamtiveka v kompaktnih masah na Goriškem, v Trstu in njegovem teritoriju ,v Istri ter v zasedenem ozemlju Kranjske da prilika, potom plebiscita pod nepristransko kontrolo izraziti svojo volijo, h kateri državi hoče spadati. Pripominjajo, da je narod na Goriškem že pred italijansko okupacijo na nedvoumen način po svojih občinskih zastopstvih enodušno izjavil, da hoče biti združen s svojimi brati v eni in edini državi SHS;

zahtevajo,

da se mesto Reka, ki je celó na svojem najožjem teritoriju le na videz italijanska in ki sama zase gospodarskega življenja ni zmožna, priklopi svojemu naravnemu zaledju, kojemu je kot urejeno pomorsko izhodišče v svet poleg Trsta neobhodno potrebna;

izjavljajo

slednjič, da pripada Dalmacija po svojem prebivalstvu, ki je skozi in skozi jugoslovansko, po plemenitih načelih gospoda predsednika Zedinjenih držav severno - ameriških državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

II.

Imenovani zastopniki obračajo pozornost mirovne konference na nečuvena barbarstva, katera so nemški šovinisti pred očmi v Parizu zbranih zastopnikov človeštva in kakor v zasmeh tam zastopanih načel človečanstva po 29. aprilu t. l. nadalje zagrešili nad slovenskim prebivalstvom na Koroškem, kjer so po starih nemških metodah v Srbiji in Bulgariji oplenili domove vseh odličnejših Slovencev, odgnali nad 2000 civilnih Slovencev brez razlike spola in starosti v ujetništvo, pobili in pobesili več kmetov in duhovnikov, na bestijalen način razmesarili ujete in ranjene vojake, ki se niso ustavili pred posvečenimi cerkvenimi vrati in so zlasti kruto postopali proti ženskam in otrokom;

izražajo protest celokupnega slovenskega naroda, da se je iz slovenskega dela Koroške napravilo celó dvojno vprašanje: slovensko-nemško in nemško-italijansko ter

zahtevajo, da se čimprej reši vprašanje mej med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo v naravnem zmislu, tako, da se po Slovencih obljudeno ozemlje na Koroškem s Celovcem in Beljakom vred, ki sta sicer narodno mešana, toda ležita na slovenskem ozemlju in sta gospodarska in prometna centra slovenskega dela dežele, pridruži državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

III.

Imenovani zastopniki prosijo, da se dovoli državi Srbov, Hrvatov in Slovencev zasesti one severno od Mure ležeče pokrajine v bivši Ogrski, v katerih prebiva slovenski narod, da se na ta način ta narod reši tuje narodne nadvlade, ter prisoditi te pokrajine državi Srbov, Hrvatov in Slovencev.

*

Gospod predsednik Deželne vlade za Slovenijo se naproša, da te resolucije takoj brzojavnim potom sporoči gospodom predsedniku Zedinjenih držav severoameriških ter ministrskim predsednikom Francije in Angleške, mirovni delegaciji kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev ter ministrstvu za zunanje stvari v Belgradu.

Brzojavne vesti.

Jugoslavija.

Položaj na severni meji.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 12. maja ob desetih iz uradnega vira: Severno od Slovenjega Gradca so Nemci zasedli Sv. Janž in Sv. Peter. 11. maja popoldne smo ti dve vasi zopet zavzeli, sovražnik pa se je umaknil proti kolodvoru v Spodnjem Dravogradu. Naše izgube: 1 častnik in en mož mrtva, dva moža ranjena. V Ženkovcih pri Radgoni je bila naša patrola napadena od madjarske strani z ognjem iz strojnic in pušk. Štiri može pogrešamo.

Internacije v zasedeni Koroški.

LDU. Predsedništvo Deželne vlade v Ljubljani je prejelo obvestilo, da so Nemci na zvijačen način odvedli slovenskega poverjenika za Koroško v Celovcu, dr. Jankota Hočevarja in ga internirali v Mallnitzu, čeprav je bil pri Deželni vladi za Koroško akreditiran in mu je bila uradno priznana imuniteta. Predsedništvo Deželne vlade je storilo potrebne korake, da se dr. Janko Hočevar osvobodi.

LDU. Na Koroškem so Nemci vse slovensko čuteče ljudstvo odgnali z domov in mnogo internirali v Spittalu in Millstattu. Nekaj slovenskih duhovnikov je interniranih v Gornjem Dravogradu. V Celovcu so internirani iz Ziljske doline župniki A. Pelnar iz Sv. Štefana, Nikolaj Brugger iz Mosta pri Brdu ter Sadjak, Marašek in Fric.

Iz zasedenega Primorja.

LDU. Sušak, 12. Iz Ilirske Bistrice poročajo: Prebivalstvo je zelo zavedno, toda toliko da ne obupa, ker je popolnoma prepuščeno samo sebi. Nima nikake zveze z domovino, nobenih časopisov, v cerkvi ne čuje več slovenske besede, kar vzbuja veliko potrtost. Kljub temu je slovensko prebivalstvo polno vere, da se mora vrniti dan in sicer kmalu, ko bo zopet zasijala svoboda. Tudi v Ilirski Bistrici - Trnovem in okolici niso izostale italijanske šikane. Dosedanjega gerenta Starca so odpustili in na njegovo mesto imenovali vojaškega komisarja. Nedavno so odvedli župnika Dežmana. Zapiranje in druge šikane zelo razburjajo prebivalstvo, ki je pripravljeno na najhujše in ki komaj čaka, kako bi se otreslo novih gospodarjev, modernih barbarov. — Iz Postojne prihajajo istotako slabe vesti. Javljajo, da so tamošnje oblasti izdale najstrožje in najbrutalnejše odredbe, da bi zatrle vsak jugoslovanski izraz. Hišne preiskave in interniranja so na dnevnem redu. V zadnjem času so internirali tvorničarja Jurco in njegovega sina, hišne preiskave pa so bile pri Kutini in Ambrožiču. Drugače se naši ljudje v Postojni drže zelo dobro in hvalevredno. Nekorektnosti naših ljudi so zelo redke. — Dne 1. maja se je uprla na kolodvoru Bistrica - Trnovo (po italijansko: Besterza - Terranova) stotnija italijanskih vojakov, ki so pometali proč orožje ter ga uničili in demonstrirali proti vojni in okupaciji. Upornike so takoj zaprli in kaznovali.

Angleški detašma v Reki.

LUD. Lugano, 11. (ČTU.) Poroča se, da se nasproti vestem o odhodu angleškega detašmaja v Reki, tamošnja angleška komisija pripravlja na trajno bivanje v mestu. Poveljnik britanskih čet na Reki, je baje sklenil petletno najemninsko pogodbo.

Po svetu.

Volitve v štajerski deželni zbor.

LDU. Gradec, 12. (DunKU.) Po davi dospelih poročilih je bilo izvoljenih v štajerski deželni zbor 36 krščanskih socialcev, 24 soc. demokratov, 8 pristašev nemške kmetske stranke in 2 nemška demokrata. V srednje in spodnje štajerskem volilnem okrožju je bilo izvoljenih: 12 krščanskih socialcev, 5 socialnih demokratov in pristaši nemške-kmetske stranke. Izvoljen je tudi poslanec Wastian. Volitve so pokazale napram volitvam v narodno skupščino močno napredovanje krščansko socialne, nazadovanje socialne demokratske in popolen poraz nemške-demokratske stranke. O volitvah v graški občinski svet je znan rezultat 144 komisij. Po do sedaj znanih poročilih je dosegla lista nacionalne krščansko socialne stranke (župan Fizia) 17.343 glasov, socialno demokratske stranke 13.574 glasov, stranke nameščencev in konzumentov 2.655, prostih republikancev 418 glasov. Končni rezultat obeh volitev se razglasi še-le opoldne ali popoldne.

Meja Nemške Avstrije proti Ogrski zaprta.

LDU. Dunaj, 10. (DunKU.) »Deutschösterreichische Staatskorrespondenz« poroča: Državni urad za notranje posle je uvidel potrebo, da odredi popolno zaprtje ogrske meje, ne samo zaradi boljševiškega rovarjenja, ampak tudi zaradi poizkusov pučev proti Ogrskemu na nemško - avstrijskih tleh. Nemška Avstrija ne sme biti kraj za katerekoli naklepe proti kaki sosednji državi. Dunaj ne sme postati Koblenc ogrske reakcije in Nemška Avstrija ne sme biti izhodišče za katerekoli napadalne namere. Zato bo veljalo zaprtje meje na obe strani in nevtralnost Nemške Avstrije je zajamčena. Ko bodo izginili znaki takih nemirov, se bo izdala odredba olajšanja zaprtja, in to se bo zgodilo, kakor se kaže, v kratkem času.

Glasovanje v Vorarlbergu.

LDU. Bregenz, 11. (DunKU.) Danes se je vršilo v Vorarlbergu ljudsko glasovanje, ali naj se začne pogajati deželna vlada z Bernom radi priklopitve dežele Švici. Rezultat se glasi: 80% da, 20% ne.

Preki sod nad Leipzigom.

LDU. Leipzio, 11. (ČTU.) Davi so saksonske vladne čete pod generalom Merkerjem vkorakale v Leipzig. Nad Leipzigom je proglašeno obsedno stanje in preki sod. Del špartakovskih vodij so aretirali. Ako bi izbruhnila nameravana splošna stavka, bi delavcem nudili takojšnjo vojaško pomoč.

Odgovor Clemenceauja na nemški noti.

LDU. Berlin, 11. (DunKU.) WU. poroča iz Versaillesa: Clemenceau je 1. maja odgovoril na nemško noto o splošni presoji mirovnega načrta: »Gospod predsednik! Zastopniki aliiranih in asociiranih držav so vzeli v vednost noto, ki vsebuje opazke nemških delegatov o tekstu mirovnih pogojev. Odgovarjajoč na to bi nemške delegate opozoril, da jih pri ugotovitvi pogojev vedno vodijo načela, ki so bila predlagana za sklep premirja in uvedbo mirovnih pogajanj. Zastopniki aliiranih in asociiranih držav ne morejo pripustiti, da se razpravlja o njihovem pravu, da vzdržujejo načelne pogoje, kakor so bili stavljeni: morejo uvaževati samo predloge praktične vsebine, ki jih nemški pooblaščenci imajo morda predložiti. Sprejmite izraz itd. Clemenceau«. — Ta odgovor vsebuje, dasiravno formalno odklanja vsako načelno razpravljanje o mirovnem načrtu, v resnici ponovno določitev dogovorov z dne 5. oktobra in 15. novembra 1918; razen tega vsebuje praktične predloge za razpravljanje o posameznih poglavjih mirovnega načrta. Da so pogajanja nameravana, je razvidno tudi iz tega, da so nasprotniki 10. maja razdelili več iztisov naših predlogov k pogodbi o zvezi narodov in k delavskemu pravu. — Na noto o zvezi narodov je Clemenceau odgovoril: »Gospod predsednik! Dovoljujem si potrditi prejem nemškega načrta o zvezi narodov. Načrt se bo predložil pristojni komisiji, ki so jo sestavile aliirane in asociirane vlade. Ako nemški delegati pregledajo postave zveze narodov, lahko ugotovijo, da vprašanja o pripustitvi novih članov nismo prezrli, marveč da se izrecno obravnava v drugem odstavku prvega člena. Sprejmite izraz itd. Clemenceau, s. r.« — Ta odgovor se ogiblje bistva našega vprašanja, ki se je nanašalo na to, da naj Nemčija podpiše zvezne določbe kot del mirovne pogodbe, četudi ne pripada zvezi narodov niti kot izvirni niti kot vabljeni član. Izvršujoč poziv v prvem odgovoru bodo nemški delegati danes predložili praktična vprašanja in pogoje, ki se tičejo teritorijalnih odstopitev.

Francoski socialisti o mirovni pogodbi.

LDU. Berlin, 12. (DunKU.) »Vorwärts« javlja iz Versaillesa: Celotni vtis dosedanjih izvajanj francoskih socialistov glede mirovne pogodbe je sledeči: Mirovna pogodba je sramota, vendar pa socialisti za enkrat ne morejo storiti ničesar. Ta mir se bo itak radi svoje nezmernosti izkazal za neizvedljivega. Nemčija ne more podpisati. Mednarodni socializem pa ga bo uničil. — Kakor javlja »Humanite«, je poslovni odbor socialistične stranke sklenil, da preišče posamezne točke mirovne pogodbe in pregleda ter ustanovi pogoje. Odbor se bo sestal že 13. maja zvečer.

Socializiranje bank in industrijskih podjetij na Angleškem.

Angleški kabinet je sklenil, da se pod vladnim nadzorstvom izvede socializacija bank na zadružni podlagi.

Interpelacija

narodnega poslanika Vitomira Korača in tovarišev na g. predsednika ministrskega sveta in g. ministra za notranje zadeve glede prepovedi proslave letošnjega prvega maja.

Letošnje leto se je na celem teritoriju SHS. vsled zaključka ministrskega sveta prepovedala delavska proslava 1. maja. Povsod so bile prepovedane javne skupščine in običajni obhodi, in povsod so bile pripravljene velike vojaške in policijske moči. Slovenska vlada je na svojo roko in svojo odgovornost dovolila proslavo 1. maja v polnem obsegu. Na Slovenskem se je proslava izvršila v najboljšem redu in miru. Tako se je proslava tudi po ostalih krajih naše države, kjer je bila dovoljena, izvršila povsem mirno in dostojno. Samo tam, kjer je bila proslava prepovedana, je prišlo do demonstracij, pretepov s policijo in do generalnih štrajkov. Do večjih nemirov ni prišlo, kar znači, da je prepoved proslave bila povsem odveč. Vprašamo vsled tega: 1. Zakaj je ministrski svet letos prepovedal proslavo 1. maja in s tem delavstvo oškrtnil v njegovih političnih pravicah? 2. Kaki so rezultati te prepovedi? 3. Ali vlada misli tudi v bodoče zožavati delavstvu svobodo shajanja? S čim vlada to opravičuje in na kak način naj to soglaša z obstoječimi zakoni?

V Belgradu, 9. maja 1919.

Kaj bo?...

Belgrad, 8. maja.

Kakšno je naše politično nebo? Ali je jasno ali oblačno? Jaz bi rekel, da je neprijetno oblačno, tako, da je podobno dnevu, ko človek ne ve, kaj bi počel in kam bi se obrnil. Pribičević išče, Protič išče, Korošec išče — iščejo vsi nečesa, kar naj bi razjasnilo zamotani položaj. Seje narodnega predstavništva se vrše ob precej veliki neinteresiranosti — vse interesira le: kako bo.

»Demokracija« se imenuje glavni organ »Demokratske Zajednice«, to je J. D S. stranke, ki je sedaj predikat »jugoslovanski« zavrgla in je še »demokratska« — ta organ nam že kaže, kako rešitev si misli n. pr. g. S. Pribičević. V uvodniku današnje številke se nam razlaga: kaj je treba. Člankar pravi:

Izhod je samo eden in edin: izbrati moramo brez obzira: na levo in desno krepko roko, solidnega, energičnega človeka. Tega pa more dati le parlamentarna večina, ki naj pokaže korajžo, da nosi odgovornost i pred narodom i pred zgodovino.

Člankar pravi, da sedaj velja ona pesnikova:

»Da bi se največe sprovelo delo,
Hiljade ruku treba jedno celo«...

S tem hočejo gospodje povedati: kaj in kako. Počakajmo, mogoče zasije solnce in videli bomo.

Zanimivo je, da je tudi »Demokracija« večkrat konfiscirana, čeprav je njen vrhovni poglavar naš minister policije, sam Svetozar Pribičević... V Belgradu je res v tem pogledu vse paradoksno.

Drugače je tu žalostno. Belgrad nima še tramvaja, nima dovolj razsvetljave — ob 10. uri zvečer ugasnejo vse luči in spat moraš iti. Vse se ob tej uri konča. »Trgovinski glasnik« hudo tarna radi tega in terja od vlade »veću okretnost, smišljenost i brzinu svim poslovima«. Prav ima, samo težko gre, težko...

Časopisov izhaja tu že vse polno. Belgrad ima danes sledeče dnevnike: Demokracija, Epoha, Pravda, Radničke Novine, Trgovinski glasnik, Večerne Novosti, Samouprava, Slobodna riječ — ali v vseh je bolj malo povedano. Te dni začne izhajati še »Mali Žurnal«...

Vsi listi se samo kolportirajo. Vsaka številka stane 50 vin. Če vse liste kupiš dnevno, te stane ta malenkost 4 krone na dan...

Iz Slovenije.

Bloke.

Na videz brezpomembni kraj, ki pa ima v narodnem gospodarstvu veliko važnost. Zemlja je v Blokah in okolici, kar se tiče poljedelskih pridelkov zelo skopa; za to se peča tukaj naše kmečko ljudstvo v glavnem z živinorejo. Nekaj daje tudi les. Povsod na okoli vidiš večinoma le travnike. Drugače pa brez nakupa živil — moke, krompirja, koruze itd. ni nihče v stanu preživljati sebe, svojo družino, da ne govorim o kaki možnosti izrediti si živino za prodajo. Neizrečeno težka je v tem kraju borba kmečkega človeka z zemljo. Letos pa nas tare še posebno skrb, namreč kako in s čim se bo redila živina. Vremenske neprilike letošnje pomladi so povzročile, da so travniki kakor izžgani. Preti nevarnost, da se vsled vojne itak že skrčeno število živine še bolj skrči. Na rožcah naši ljudje niso nikdar ležali. To delavno ljudstvo, je živelo in živi iz roke v usta, je nesrečna politika voditeljev dosedaj vedno metala v en lonec z agrarci! V resnici pa so morali naši kmetje v veliki meri kupovati živež od takozvanih agrarcev. Kaj čuda, da to ljudstvo polagoma prihaja do pravega spoznanja. Iskre socializma so skrivoma že davno tlele po kmečkih krajih, nevarno pa je bilo za vsakega sodruga, da bi to javno priznal. Časi se spreminjajo, novi nazori se širijo med ljudstvom na deželi. Nekdaj tako učinkovita, znana gesla ne vlečejo več. To so bile fraze. Ljudstvo si je to zapomnilo in — izpregledalo.

Jasno je to pokazal shod kmečkega ljudstva, ki se je vršil v nedeljo, dne 11. maja na Blokah. Kmečkih mož, fantov in žensk je bilo toliko, da je vladala v šoli, kjer se je shod vršil, silovita gnječa. Le škoda, da je moralo veliko ljudi oditi, ker je bil prostor premajhen.

Bilo je prvič na Blokah, da so imeli kmetje priliko poslušati besede socialno demokratičnega govornika, sodruga Tokana iz Ljubljane. Dve in pol ure je trajal njegov govor pa je bil še prekratek. Zbrano ljudstvo bi ga bilo poslušalo cel dan. Kar je povedal sodrug Tokan, je bilo seveda vse kaj drugega, kakor govori klerikalnih — ali liberalnih veljakov. Živahno pritrjevanje med govorom in burno odobravanje ob koncu je bilo pač najboljši dokaz o mnenju, kakršno vlada dandanes tudi na deželi. Stari kmečki socialisti so dobili s tem shodom zadoščenje. Kdo bi mogel popisati njihovo veselje! Na Blokah in okolici bo vzklila močna politična organizacija naše stranke. Razširil se bo posebno »Ljudski glas«. Amerika in Vestfalska ste in ostaneta dve črni točki.

Tja je svoj čas ta politika izganjala zlasti naše kmečko prebivalstvo na Dolenjskem. Sodrug Tokan je pravo zadel, ko je dejal, da zarja socializma vstaja tudi nad slovenskimi kmečkimi kraji. Pripomnili bi še, da je na tem shodu bilo navzočih tudi nekaj kmetov iz več ur oddaljenih vasi. Vsi ti so prosili, naj bi se tudi pri njih v najkrajšem času vršil socialističen shod. Bločanom samim je moral sodrug Tokan obljubiti, da pride v kratkem zopet.

Na čelu celotnega gibanja stoji na Blokah odbor politične organizacije naše stranke, kateremu načelu je odločen mož, mlajša sila, kmet, sodrug. Tako sodrugi, sedaj vrzite vsak obzir na stran in delajte javno! Delajte za socializem, propagirajte idejo družitve kmečkega, delavnega ljudstva v okvirju svet ovladujoče socialne demokracije!

Kaj pa posli?

(Fran Erjavec.)

»Vse beži z grude v mesto«, tako toži naš kmet, in upravičeno. Včasih je bilo dekel, hlapcev, pastirjev in krščenc na razpolago; kosci in žanjice so se kar trle okrog večjih kmetskih domov, danes pa ni dobiti niti najpotrebnejših poslov in dninarjev. Vsak gleda, da pride v kako tovarno ali večji obrat, komur se pa to ne posreči, pa odrine v Ameriko.

Zakaj? Vzrokov ni težko najti. Poglejmo si le življenje našega hlapca ali dekle in odgovor je tu. Štirideset let je garal hlapec Jernej na gruntu. Ko se je postaral in onemogel, je moral povezati culico ter oditi prosjačit od hiše do hiše. To je življenska pot naših poslov. Vso delavno moč proda posel svojemu gospodarju, komaj posveti solnce, že je na nogah in nato pri delu do pozne noči, niti ena ura ne ostane njemu, celo nedeljsko popoldne ni vse njegovo. Dekla je zbolela — prvi teden je gospodar godrnjal, drugi teden namigaval o postopačih in jedežih, tretji teden jo je pa pognal čez prag. Vso svojo mladost je zagrebel hlapec v gospodarjeve njive, vso svojo kri je poškropil po gospodarjevih travnikih, moči so mu opešale, kmetijo je prevzel mladi, hlapec je pa povezal in odšel po svetu, od hiše do hiše, dokler ga ni dohitela bela smrt v kakem hlevu ali na cesti.

Še žalostnejši je položaj naših dninarjev in poljskih delavcev. Po Binkoštih je dobil delo, ob lepih dnevih za krono na dan, ob grdih za golo hrano. Ob velikem delu se je mezda zvišala za dve, tri desetice do Velikega Šmarna, nato pa do Ma- Šmarna zopet za krono. Na je- pravi pa kmet s posli že sam, inarje se pa začnejo dnevi naj- bede in stradanja vso zimo do dnjih Binkošti. Če si je med le- morda napravil skromno nedelj- oblekco, jo mora tekom zime ti. Semtertja se mu pa tudi čez posreči dobiti delo, seka drva, i podobnega za hrano in deset, et krajcarjev dnevne mezde, gineva leto za letom, brez ci- in brez najmanjšega žarka sveti- e, dokler ga ne odreši smrt.

Kdo bi torej ne bežal iz tega živ- enja, ki vodi iz desetletnega trdega dela v najboljšem slučaju — na be-

raško palico? Čim bolj izginjajo s kmetov nekdanje patriarhalne razmere, tem brezuspešnejša življenska pot. V mestih, v tovarnah si je proletarijat potom organizacij in samopomoči vsaj deloma izbojeval že nekoliko človeka vrednega življenja. Naš kmečki proletarijat, posli in dninarji se pa pogrezajo leto za letom v večjo bedo. Njihov položaj je danes brezupnejši kot kdaj poprej.

Posel je še danes skoro popolnoma brezpravno bitje, ki ga tare gnotna beda in brezupen pogled v bodočnost. To nam najjasneje dokazuje čez pol stoletja star poselski red. Ta je pravi zasmeh modernega pojmovanja demokratizma, svobode in pravice. Naj zadostujejo le te-le določbe še sedaj veljavnega poselskega reda iz leta 1858.: § 12. Posluni dovoljeno brez gospodarjevega dovoljenja izvršitev njemu izročenih opravil prepuščati drugim. Tudi ne sme brez gospodarjevega dovoljenja zapuščati dom in izostati čez dovoljeni čas z doma. — Brez gospodarjevega dovoljenja posel ne sme sprejemati obiskov nekaterih ali sploh nobenih oseb. Strogo mu je tudi prepovedano in je kazniv, ako brez dovoljenja gospodarjevega koga prenoči.

§ 13. Posel se mora vsake potrate v obleki, razveseljevanju in sploh vsemu, kar njegovemu stanu ni primerno, vzdržati. Gospodar je opravičen, da mu to prepove. — Toliko za vzgled! Podobno obliko ima ves takozvani »poselski red«, ki odmerja gospodarjem najobsežnejše in najneumljivejše pravice na račun hlapcev in dekel.

Samoobsebi je umevno, da mora tak poselski red kmalu izginiti in ustvariti je treba novega, času primernega, ki bo varoval tudi posla pred izrabljanjem. Sploh se mora naša zakonodaja, oziroma vlada čim preje spomniti tudi teh trpinov in s primernimi socialno-političnimi postavami in naredbami izboljšati njihov neznosni položaj. Prva zahteva je, kakor omenjeno, temeljita reforma poselskega reda, odprava poselske knjižice in upeljava primernih legitimacij. Neobhodno potrebno je tudi urediti delavni čas. Zakonito je določiti maksimalni delavnik, ki je do sedaj trajal po deželi v poletnem času pogosto od 3. ure zjutraj do 10. ure zvečer, torej 19 ur. Posel naj ima dalje pravico do gotovega števila popolnoma prostih poldnevov. Nedoložljivo je tudi starostno in bolniško zavarovanje poslov, ki bi ga rešile večne skrbi in strahu pred boleznijo in starostjo. Več kot jasno je, da je poslom treba zagotoviti tudi prav vse politične pravice.

To bi bile najvažnejše in najnujnejše zahteve naših poslov, ki živijo izmed vsega proletarijata prav gotovo v najbednejših razmerah.

Vzroki njihove zaostalosti? Njihova neorganiziranost! Vsak posel in dninar je prepuščen samemu sebi, nobened se ne briga za njegovo usodo in na nobenega se nima opreti v slučaju potrebe. Kaj bi si tudi posli s trdno organizacijo lahko dosegli, nam nudijo najlepše primere organizacije raznih industrijskih delavcev. Naši hlapci in dekle nimajo organizacij, zato je njihov položaj danes žalostnejši nego kdaj prej.

Sicer se je tudi pri nas semtertja že poizkušalo organizirati posle, a te organizacije so imele vse mogoče postranske namene, prezrle in previdno izločile so pa bistveno, to je — razredni boj. Kot take so bile seveda navadno le privesek različnih meščanskih strank, niso pa znale najti poti med stotisoče delavcev-sotrpinov. Pa tudi njim bo sila in beda prižgala luč spoznanja. Tedaj bodo tudi oni stopili sklenjeni v vrsti celokupnega proletarijata, da si priborе svoje pravice.

Dnevne vesti.

Ljubljana rase.

Politični prevrat, ki je nastal po polomu Avstro-Ogrske, vpliva tudi na razvoj Ljubljane. Prej se Ljubljana ni mogla dvigati in razvijati, ker dunajska centralna vlada ni imela posebnega interesa na razvoju tega mesta. Zdi se nam, kakor bi se bila stara država bala razvoja slovenske metropole. Ko je postala Slovenija politični del nove države, pa se je začela vsaj po številu prebivalstva naglo večati. Nekaj se je naselilo beguncev, nekaj so se v Ljubljani centralizirali slovenski uradi in tudi industrija se kljub zaporu mej in kljub neugodnim gospodarskim razmeram še precej razvija. Vsi ti pojavi nam prav jasno povedo, da ima Ljubljana kot središče Slovenije jako velik pomen za vse slovensko kulturno in gospodarsko življenje. Ta moment ne smemo prezreti, če hočemo, da ustvarimo Ljubljano kot dostojno središče, iz katerega naj izhaja socialni pokret in blagostanje našega ljudstva. Ljubljana šteje danes najbrže že nad 70.000 prebivalcev, ki so se pomnožili v letih vojne okroglo za 20.000. Naravno je, da bo moralo mesto kakor tudi dežela in država izvesti glede Ljubljane svoje naloge: pospeševati stavbarstvo stanovanjskih hiš, ki jih danes tako silno primanjkuje, pospeševati šolstvo zlasti meščansko, obrtno in tehniško, negovati socialno skrb in delavsko varstvo, pospeševati industrijo s smotreno gospodarsko politiko. Te velike naloge bomo morali prevzeti vsi, da s tem okrepimo in pospešimo celotno socialni napredek.

Seja občinskega sveta

se vrši danes ob petih. Dnevni red: Naznanilo predsedstva; odobrenje zapisnika zadnje seje; poročila personalno-pravnega odseka; poročila finančnega odseka; poročila stavbnega odseka; poročila upravnega odbora mestnega vodovoda, elektrarne in plinarne; poročila direktorija mestnega užitninskega zakupa; samostalni predlogi občinskih svetovalcev soc. - demokratične stranke glede nakupa cestne železnice po mestni občini ter razširjenje te železnice. Tajne seje.

Poglavje o očiščenju.

Kakor je čuti, je vlada odstavila pri tukajšnjem dež. sod. te dni mirnega, poštenega, in politično nikakor ne prononciranega Nemca, znanega sodnega nadsvetnika Hauffen-a. Mimogrede le bodi omenjeno, da pomeni ta mož za vsakega trezno in objektivno sodečega poznavalca razmer najmanj toliko kot razni naši — »Njaki« in — »njakarji« pa bodisi kot jurist ali kot človek. Pametni ljudje bi seveda ravnali drugače, in konečno razumemo tudi mi, da je vojska vojska, in da je pravica pravica. Tudi razumemo kaj to takozvano principijelno stališče, kajti iz tega, in edino iz tega stališča je Hauffenova odslovitev umevna! Ali sedaj poglejmo malo na okrog, kaki ljudje se nahajajo še vedno na raznih mestih, ljudje skrajne temne preteklosti, ki jezdarijo nemoteno kot živa provokacija po ljubljanskih ulicah. In takih slučajev je nebroj! Kje pa je tu princip ostal? Če je, potem ima veljati princip za vse.

Pomanjkanje drobiža.

Drobiža povsod primanjkuje. To je že nekaj neznosnega. Nazadnje ne bomo niti železa več imeli, tako nam bodo iztrebili žepe! Sam strgan papir nam bo ostal! Sedež na cestno železnico, pa te izprevodnik spodi iz voza, ker nimaš drobiža, in čeprav imaš denar. Po kavarnah in drugod si pomagajo z znamkami. Ljudje trdijo, da gre ves drobiž v inozemstvo, v Italijo in v Nemško Avstrijo. Za 100 K drobiža se baje dobi 140 K v papirju, da celo za eno krono drobiža celo kar dve kroni v papirju! Neki železničar je prinesel iz zasedenega ozemlja za 7 K drobiža en in pol litra finega namiznega olja. Drobiža je bilo dosedaj vedno zadosti, torej mora biti resnica, da se s tem delajo umazane kupčije. Širi se govorica, da gotovi prekupci plačujejo z drobižem na Vrhniki ob demarkacijski črti Italijanom različno blago, češ, ker je kovinasti denar več vreden. V to poklicane oblasti naj to zadevo temeljito proučijo in temu na vsak način odpomorejo ali pa prosimo pojasnila!

Kaj je z razpisanimi nagradami?

Iz muzikalnih krogov nam pišejo: Znano je, da je uredništvo »Slovenca« razpisalo nagrado 5000 K za najboljšo uglasbitev »Trozveznice«, pesmi, ki jo je prinesel »Slovenec«. Ta lepa nagrada je bila razpisana za 15. november 1918. leta. — Istotako je uredništvo »Novih Akordov« razpisalo več nagrad. Termin je bil do 1. decembra 1918. leta. — Davno torej so pretekli termini, ali vendar še nič ni slišati, koliko natecateljev se je oglasilo in kdo je dobil nagrado. V »Slov. Narodu« je sicer nekdo malo »podrezal«, a kakor rečeno, stvar še danes ni odločena. Apeliramo torej na dotičnike, da poročajo o uspehu razpisanih nagrad!

Drobno.

Razprava zaradi nepravilnosti pri sladkorni družbi »Union« v Celju.

V četrtek, dne 8. t. m. se je vršila pred okrožno sodnijo v Celju razprava proti poslovodji sladkorne družbe »Union« v Celju, Teodorju Wagnerju, ki je odprodal od za prebivalstvo namenjenega sladkorja 6 in pol vagona, pri čemer se je poslueval pomoči nekaterih železniških uradnikov, katerim je zato izplačal deloma zelo mastne vsote. Sodišče je obsodilo Wagnerja zaradi pregreška veriženja na 6 mesecev zapora in 150.000 K denarne kazni, bivšega postajenačelnika v Celju, Stoparja, na 3 mesece zapora in 100.000 K globe, bivšega postajenačelnika v Laškem trgu, Berghofa, na 14 dni zapora in 50.000 K denarne kazni, bivšega uradnika južne železnice v Celju, Podrja, na 1 teden zapora in 20.000 K denarne kazni. Obtoženi postajenačelnik Mohorko je bil oproščen, ker se je izkazalo, da je instradiral iz postaje Ponikva 3 vagone sladkorja na novi naslov, ne da bi vedel, da se gre za kako nekorektnost, temveč v dobri veri, da je stvar popolnoma korektna in v redu. Ravno tako je bila oproščena uradnica družbe »Union«, Mastnak, ker je sodišče smatralo za dokazano, da pri krivih vpisih, katere je izvršila po Wagnerjevem naročilu, ni vedela, da se gre za nepravilne posle, temveč je storila samo svojo dolžnost kot uradnica na zahtevo predstojnika.

— **Osemurni delavnik za italijanske železničarje.** Dekret prometnega ministra določa za železničarje osemurni delavnik z enim dnevom počitka v tednu.

— **Stavka bančnih uradnikov v Versaillesu.** »B. am Mittag« javlja iz Versaillesa: Stavka bančnih nastavljencev traja dalje v velikem obsegu. 25.000 bančnih uradnikov je danes demonstriralo na bulvarjih. Vlada je posredovala, da bi pripravila bančne ravnatelje k pogajanjem.

— **Nemški filmski napisi v Kino.** P. T. občinstvo se vljudno prosi, da glede nemških filmskih napisov izvoli še nekaj časa potrpeti, dokler nam bo omogočena v zadostnem številu dobava domačih jugoslovanskih filmov, ali pa vsaj filmov s slovenskim besedilom. — Kino »Ideal«.

Razno.

Španska hripa se tako strašno razširja po Škandinaviji, da dela to vsem oblastem velike skrbi. Prebivalstvo norveškega mesta Bergen je ta bolezen v dveh letih zmanjšala na 1250 oseb. — Edvard Bernstein, katerega so smatrali do zadnjega časa za vodjo nemških neodvisnih socialistov, priobčuje v »Vorwärtsu« članek, v katerem pravi, da se loči od stranke neodvisnih socialistov. Bernstein je vstopil v Scheidemannovo stranko, ne da bi izstopil iz stranke neodvisnih. Neodvisni so pa sklenili pred 14 dnevi, da ne sme biti noben neodvisni socialist član Scheidemannove stranke. Bernstein se je nato odločil, da izstopi iz stranke neodvisnih. — Čehoslovaška vlada je prepovedala igrati v avstro-ogrski razredni loteriji. Izjemoma dovoljujejo igrati še pri enajstem žrebanju, ki se vrši ta mesec. Kmalu izdajo tudi žrebe prve čehoslovaške razredne loterije.

Iz stranke.

V sredo, 14. t. m. ob 6. uri zvečer se vrši važna seja osrednjega odbora železničarske organizacije. Poroča sodr. Kopač.

Občni zbor krajne skupine Ljubljana I. »Splošne železničarske organizacije za Jugoslavijo« se vrši v četrtek, dne 22. maja ob 19. uri v Mahrovi hiši, cesarja Jožefa trg št. 10. (nasproti mestnega doma) s sledečim dnevnim redom: 1. Poročila: a) predsednika, b) blagajnika, c) kontrole. 2. Volitev novega odbora. 3. Predavanje. 4. Raznoterosti. — Sodrugi se vabijo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže. — Društveno vodstvo.

Seja »Socialne Matice« se vrši v sredo ob 5. popoldne v društvenih prostorih v Mahrovi hiši.

Vestnik „Svobode.“

Dramatična vaja. V sredo dne 14. t. m. ob pol 8 uri je dramatična vaja v društvenih prostorih. Udeleže naj se tudi vsi, kateri so se na novo priglasili.

Seja centralnega odbora. V sredo 14. t. m. je odborova seja centralnega odbora »Svobode« ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih.

Kultura.

Iz gledališke pisarne. (Baletni večeri.) Narodno gledališče priredi ta in prihodnji teden v opernem gledališču tri baletne večere, pri katerih nastopi vse baletno osobje in ki naj so obenem nekaka javna preizkušnja gojenk baletne šole Narodnega gledišča. Predvajali se bodo razni figurativni plesi novejše baletne literature. Z ozirom na sodelovanje malih gojenk se te predstave vrše izjemoma že ob 7. uri zvečer, na kar se p. n. občinstvo posebno opozarja. Prvi teh baletnih večerov se vrši v torek, dne 13. t. m. za abonement A.

Repertoar narodnega gledališča. Drama: 13. maja: torek, zaprto. — 14. maja: sreda, »Moč teme«, znižane cene. Izven abonementa. — 15. maja: četrtek, »Smrt majke« C 54. — 16. maja: petek, »Smrt majke« B 54. — 17. maja: sobota popoldne, »Krojaček junaček« B 2/52. — 17. maja: sobota zvečer, »Moj Bebi« C 51. — Opera: 13. maja: torek, »Baletni večer« (javna produkcija baletne šole). Abonma A 53. — 14. maja: sreda, »Bajaci in Evelina« C 3/55. — 15. maja: četrtek, »Baletni večer) (javna produkcija baletne šole). Abonma B 53. — 16. maja: petek, zaprto. — 17. maja: sobota, »Madame Fovarit« A 56.

Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« priredi v petek, dne 16. maja t. l. točno ob dvajseti uri v veliki dvorani Narodnega doma koncert. Sodelujejo: g. Rihard Zika (I. gosli), Ivan Trošt (II. gosli), Mirko Dežela (viola). Lado Zika (čelo), g. Fran Moliorič, član Narodnega gledališča (tenor), gdč. Nilka Potočnikova (klavir), moški in mešani zbor »Ljubljanskega Zvona«. Pevovodja br. Zorko Prelovec. Vstopnice od torka dalje v trafiki v Prešernovi ulici št. 54.

Mirovna pogodba z Nemčijo.

(Dalje.)

Jamstva se nanašajo na cene po železnicah in prekopih, na prevozila, potrebna za blago in osobje, na dopolnilna dela občil ali nakup ozemlja, ki ga bo Francija smatrala potrebnim za izkoriščanje, na bolnišnice, francoske šole itd., ki jih bo ustanovila Francija za osobje rudnikov in njih pritiklin (Verzel v brzojavki).

Svet zveze narodov je činitelj in izvršitelj komisije. Njegove pravice ravno tako kakor pravice članov, veljajo za eno leto in so obnovljive. Ta komisija bo imela vse pravice, ki so pritikale preje v tem nemškem ozemlju Pruski in Bavarski: zlasti imenovanje in odpustitev uradnikov, uprava in izraba vsih javnih služeb z vštetimi železnicami in prekopi, varstvo interesov prebivalcev v tujini, morebitna sprememba zakonov, organizacija pravosodstva, ki se bo izvrševala v njenem imenu, pobiranje davkov in pristojbin, odločitev v vseh vprašanjih, ki bi utegnila nastati v tolmačenju pogodbe. Prebivalci ohranijo svojo narodnost. Vendar ti, ki bi želeli sprejeti kako drugo, to lahko store, ne da bi pri tem izgubili kaj na svojih pravicah. Volili bodo brez razločka spola v krajevne skupščine. Tu ne bo niti vojaške službe niti utrdeb. Organizirano bo krajevno orožništvo. Način obratovanja se bo spremenil šele, ko se bodo zaslišali delavci, in sicer v skladu z načeli, sprejetimi po zvezi narodov. Nikaka sprememba glede izkoriščanja rudnikov se ne bo smela uvesti brez posveta s francosko državo. Ozemlje bo podvrženo francoskemu colninarstvu. Od časa, ko stopi ta pogodba v veljavo, bodo pet let vsi pridelki saarske kotline prosti uvoznega davka v Nemčijo, v tem razdobju bodo ravno tako prosti uvoznega davka iz Nemčije v saarsko kotlino vsi pridelki, namenjeni krajevni prehrani. V teku teh petih let bo vse blago kotlinskega izvora — med to so vštete surovine in polobdelani predmeti, prihajajoči iz Nemčije — prosto uvoznine. Francoska vlada si pridržuje pravico, omejiti vsakoletni uvoz na povprečno množino onega uvoza, ki je šel v Alzacijo-Loreno in v Francijo v teku let 1911.—13., kar se bo ugotovilo s pomočjo poizvedeb in uradnih statističnih podatkov. Nobena ovira in omejitev se ne sme naložiti kroženju francoskega denarja.

Ljudsko glasovanje. Po preteku petnajstih let bo vsaka oseba, bivajoča na tem ozemlju ob času podpisa pogodbe, glasovala glede definitivne ureditve. Tri alternative bodo: ohranitev dotedanjega režima, ali združitev s Francijo, ali združitev z Nemčijo. Glasovalo se bo po občinah ali po okrajih. Zveza narodov bo odločila, oziraje se na izid glasovanja, končnoveljavno vladovino. Če leži del premogovnikov na ozemlju, ki se združi z Nemčijo, bo morala Nemčija — izvzemši slučaj direktnega sporazuma med njo in Francijo — odkupiti ta del premogokopov za ceno v zlatu, določeno po izvedencih. Če šest mesecev po oddaji strokovnega mnenja ne bo plačana ugotovljena cena, postane Francija vladarica nad tozadevnim ozemljem. Če Nemčija odkupi dotične premogovnike, bo morala dalje prodajati francoski državi ali francoskemu narodu tisto množino kotlinskega premoga, ki bo upravičena v tem času po potrebah.

5. Reintegracija Alzacije - Lorene. Visoki pogodbeniki priznajo moralno dolžnost, da popravijo krivico, ki jo je storila Nemčija leta 1871. Franciji in volji prebivalcev Alzacije-Lorene, ki sta bila ločeni od svoje domovine navzlic svečanemu ugovoru svojih zastopnikov na skupščini v Bodeauxu. Vsled tega se mora leta 1871. Franciji ugrabljeno ozemlje vrniti z 11. novembrom 1918. francoski suvereniteti. Nemčija bo vrnila Franciji vse upravne podatke, arhive itd., ki se nanašajo na to ozemlje.

Slovenskemu narodu!

V dobri veri in silnem hrepenenju po boljši in svobodni bodočnosti, se je po težkih vojnih letih in po trdih preizkušnjah moralne in materijalne bede združil troimeni jugoslovanski narod v eno državo. Narodno enotna in gospodarsko močna domovina je bila naš ideal; država, v kateri bi vladal duh socialne pravičnosti, je bila naš postulat.

Toda od dneva, ko je prvič posijalo solnce svobode na našo domovino, smo doživeli mnogo razočaranj. Ogroženi na vseh straneh od sovražnikov, nam hočejo ti odtrgati kos za kosom od naše zemlje. Na zapadu nam je vzel Italijan najlepše kraje naše domovine, isto hočejo doseči Nemci na severu.

Zadnji čas prihajajo s Koroškega najžalostnejše vesti. Vsled nezadostne obrambe smo izgubili vso Koroško, to nekdanjo zibelko slovenskega naroda. Dan za dnem prihajajo čez Karavanke begunci, ki so izgubili in pustili doma vse, samo da si rešijo golo življenje.

In domovina, ki sama prezira vse gorje posledic štiriletne vojne se malone ne zmeni za trpljenje svojih bratov.

Narod slovenski, jugoslovanski! V časih težkih preizkušenj ne pozabi, da se v teh odločilnih dneh kuje usoda tvoja za dolgo vrsto let, morda za cela stoletja. Ne udajaj se obupu in brezdelju, ampak strni se v mogočno falango nepremagljivih borilcev za sveto stvar naše narodne svobode, da si tako sam priboriš tiste svoje brate in sestre, ki vzdihujejo po naši krivdi pod težkim jarmom tujega nasilja.

Zahtevamo samo to, kar nam pripada po osnovnih zakonih narodnega prava in v tem oziru ne priznavamo nobenega kompromisa. Ne damo si iztrgati tega, kar je naše, kar nujno rabimo in kar moramo doseči.

Jugoslovanska akademska omladina ni pozabila v najhujši bedi na skupne narodne ideale. Izjavljamo, da smo pripravljeni, dati vse svoje duševne in telesne moči na razpolago za službo Domovini in Pravici.

Jugoslovanska akademska omladina v Zagrebu.

Najnovejša poročila.

Volitve v graški mestni svet.

LDU. Gradec, 12. (DunKU.) Pri volitvah v graški mestni svet so dobili krščansko - socialna meščanska stranka 23, socialni demokrati 20, stranka nameščencev in konzumentov 3 ter nemška zveza 1 mandat. En mandat še ni odločen, ker manjkajo glasovi ljudskih brambovcev in članov dijaške brambe zunaj Gradca.

Za prehrano Avstrije.

LDU. Versailles, 12. (CTU.) Pichon bo budgetni komisiji francoske zbornice poročal o vprašanju sodelovanja Francije pri prehrani Avstrije. Živila bo dobavljala Amerika. Francija, Anglija in Italija bodo posodile po 15 milijonov dolarjev, ki jih bo Avstrija plačala Ameriki. Avstrija bo jamčila za ta dolg z gotovimi jamstvi. Odklonitev francoskega dela posojila v znesku 15 milijonov kron še ni končnoveljavna. Komisija je izrazila bojazen, da se jamstva Avstrije ne bodo dala tako lahko realizirati. Želi pa, sodelovati pri prehrani Avstrije.

Nemška narodna skupščina.

LDU. Berlin, 12. (DunKU.) V današnji seji nemške narodne skupščine je ministrski predsednik Scheidemann ob živahnem odobravanju obrazložil v daljšem govoru nesprejemljivost mirovne pogodbe v njeni sedanji obliki. »Ta pogodba,« je izjavil govornik, »je po naziranju državne vlade nesprejemljiva, tako nesprejemljiva, da še ne more verjeti, da bi mogel svet prenesti tako pogodbo, ne da bi se iz milijon gri vseli dežel in brez razlike strank

zaslišal klic: »Proč s tem morilskim naklepom«. Stavili smo protipredloge in jih bomo še stavili. Vidimo našo nalogo v tem, da pridemo do pogajanj.« V nevtralnih državah, v Italiji, v Angliji in predvsem v socialistični Franciji se kažejo že znaki nevolje proti mirovni pogodbi. Vsem, ki so z nami proti zadnjemu poizkusu šovinistične nasilne politike, se zahvaljujem iz srca, zlasti pa onim bratom v Nemški Avstriji. Poznamo svojo pot, toda ta pot ne sme iti preko teh pogojev. Ne pomenilo bi, zdvajati nad bodočnostjo Nemčije, temveč pomenilo bi žrtvovati jo, če bi drugače mislili in čutili. Naj nihče ne dvomi o tem, je govornik apeliral na narodno skupščino, da ste složni z nami, da je ves narod stražnik bodočnosti naših potomcev. Složen narod mnogo premore, zlasti če, kakor mi danes, protestira ne samo za sebe, temveč za zvezo narodov proti temu, da se sovraštvo oveči in svoboda ovira. Ne umaknem se niti za las od tega, kar je naša dolžnost, kar smo obljubili in kar moramo prenesti. Toda samo pogodba, ki se more izvršiti, pogodba, ki nam da živeti, ki nam da življenje kot edino sredstvo za delo in obnovo, samo taka pogodba more svet zopet obnoviti. Samo tako pogodbo bomo podpisali, njenim določbam bomo ostali zvesti in jim posvečali vso našo silo in delo. Danes, je končal govornik, se dozdeva, kakor da bi se krvavo bojno polje zapet oživelo, kakor da bi duhovi bojevali nad grobovi poslednji boj sovraštva in obupa. Mi se ne bojujemo več, mi hočemo mir. Vidimo na zgledu naših sovražnikov, kakšen obup more izzvati nasilna politika in brutalni militarizem. Mi nočemo več dolgoletnih bojev. Gorje onim, ki so povzročili vojno, toda trikrat gorje onim, ki zavlačujejo pravični mir samo za en dan!« — Pruski ministrski predsednik Hirsch je v imenu vseh nemških držav izjavil, da je mirovna pogodba nesprejemljiva.

Nota Bele Kuna dr. Bauerju.

LDU. Budimpešta, 12. (ČTU.) Ogrski poblaščenec Polger je v imenu ogrske sovjetske vlade včeraj izročil dr. Bauerju noto, v kateri se najodločneje protestira proti agitaciji nemške Avstrije glede zapadne Ogrske, proti imenovanju Beera kot zastopnika zapadne Ogrske pri mirovni konferenci in proti sprejemu zapadno-ogrskih deputacij po predsedniku Zeitzu.

Položaj v Lipskem.

LDU. Berlin, 12. (DunKU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Lipskega: Včerajšnji dan je potekel v splošnem mirno. General Märker je delavski svet razpustil in člane aretiral. Te dni se bo vršila nova volitev v delavski svet.

Mirovna konferenca.

LDU. Lyon, 12. (Brezžično.) Grof Brockdorff-Rantzau je izročil Clemenceau-ju zopet dve noti nemških mirovnih delegatov, in sicer glede vojnih ujetnikov in glede delavske zakonodaje.

LDU. Berlin, 12. (DunKU.) »BZ. am Mittag« javlja iz Versaillesa: Mirovni odsek berlinske socialistične konference je sklican za nedeljo in pondeljek v Pariz v zadevi mirovne pogodbe.

LDU. Berlin, 12. (ČTU.) »B. Z. am Mittag« javlja iz Versaillesa: Mirovni odsek bernske socialistične konference, sestoječ iz Brantinga, Huysmansa, Macdonalda, Albert Thomasa in Longueta je nujno sklican v nedeljo in pondeljek v Pariz v zadevi mirovne pogodbe.

To in ono.

* **Pred vhodom v zborovalnico mirovne konference.** Kakšne pojme imajo imperialisti entente o demokratizmu, nam pojasnjuje jako lepo tale opis prizora pred dvorano mirovne konference ob priliki izročitve mirovnih pogojev nemškim delegatom. »Times« poroča nastopne podrobnosti: Pred vhodom palače Trianom je bila postavljena častna stotnija. Ob 14. uri 15 minut je zadonelo povelje: »Presentez admes!« Pozdrav je veljal Clemenceauju, ki je kot prvi vseh delegatov prispel v palača. Minister za zunanje stvari Pichon je prišel takoj za njim. Na stopnicah pred vhodom stoji mr. William Martin, čigar naloga je, sprejemati in uvajati poslanike in delegate zavezniških držav, ki so medtem pričeli prihajati eden za drugim. Eden prvih je Vesnič (Srbija), nato polkovnik House (Zedinjene države) in Venizelos (Grška). Maršal Foch, ki je bil pustil svojo kočijo že pred vrati parka, je prišel peš skozi vrt, ki obdaja palačo. Predno je vstopil v palačo, je krenil k častni stotniji in jo ogledal. Nato so prispeli: Balfour (Velika Britanija), Matsui (Japonska), Tardieu in Berthelot (Francija) in White (Zedinjene države). Ob 14. uri 50 minut je dospel v svoji kočiji, ki je nosila modro zastavico s srebrnim robom, predsednik Wilson. Neposredno za njim so prišli Orlando, Sonnino, Crespi, Lloyd George, Hymans (Belgija), Bratianu (Rumunija) in Paderewski (Poljska). Delegati so prihajali odslej nepretrgoma, tako da so bili ob 14. uri 55 minut že vsi zbrani. Tedaj je častna stotnija, ki je prezentirala puške, pri prihodu vsakega posameznega delegata, odkorakala. Šele sedaj je bilo pričakovati prihoda nemških pooblaščencev. Ob 15. uri 5 minut se je pripeljal polkovnik Henry, načelnik francoske vojaške misije, takoj za njim pa kočija, v kateri je sedel grof Brockdorff-Rantzau v družbi nekega drugega nemškega delegata. Nemški minister za zunanje posle je imel salonsko suknjo in trd klobuk. Bil je bled in je imel stisnjene ustnice. Medtem ko je stopal po stopnicah proti vhodu, je dospela v treh kočijah vsa nemška delegacija. Mr. William Martin in polkovnik Henry sta spremila grofa Brockdorff-Rantzauja in ostale nemške delegate v predvežo palače. Tu je stopil pred nje sluga zunanjega ministrstva in jih povedel k vratom dvorane, v kateri so bile zbrane zavezniške delegacije. Odprl je vrata in naznanil prihod nemške delegacije z nastopnimi besedami: »Messieur les plenipotentiaires allemands« (gospodje nemški pooblaščenci).

Aprovizacija.

Prodajalci moke za kuho se vabijo, da se zglase v sredo, dne 14. t. m. ob 9. uri v mestni posvetovalnici radi nakazila moke.

Prodaja moke za kuho, oziroma pecivo. Za tekoči teden se dobi na vsako B-izkaznico po en kilogram bele moke za pecivo, ki stane 4 K 66 vin., in pol kilograma koruznega zdroba, ki stane 2 K 66 vin. — **Strankam se sme odrezati le levo polovico B-karte,** ker se bode prihodnji teden na desno polovico B-karte delila še moka za kuho, oziroma pecivo.

Krušno moko bodo prodajali v času od 11. do 24. maja na nove izkaznice za 13 in 14 teden sledeči prodajalci, ki se radi nakazila vabijo **na 14. maja ob 9. uri** v mestno posvetovalnico. V I. okraju: na izkaznice C št. 1 in 2 pri Špragerju, Šolski drevored št. 3; na izkaznico C št. 3 in 4 pri Mehletu, Ambrožev trg št. 2. V II. okraju: na izkaznice C št. 5, 6 in 7 pri Kavčiču, Florjanska ulica 22; na izkaznice C št. 8, 9 in 10 pri Jerančiču, Karlovska cesta. V III. okraju: na izkaznice C št. 11, 12 in 13 pri Sokliču, Pred Konjušnico; na izkaznice C št. 14 in 15 pri Poderžaju, Krakovska ulica 27. V IV. okraju: na izkaznice C št. 16, 17 in 18 pri Medici, Tržaška cesta; na izkaznice C št. 19 in 20 pri Jemecu, Tržaška cesta. V V. okraju: na izkaznice C št. 21, 22 in 23 pri Stancerju, Dunajska cesta; na izkaznice C št. 24, 25 in 26 pri Krivicu, Dunajska cesta. V VI. okraju: na izkaznice C št. 27, 28 in 29 pri Druškoviču, Tabor; na izkaznice C št. 30 in 31 pri Češnovarju, Kolodvorska ulica. V VII. okraju: na izkaznice C št. 32 in 33 pri Jebačinu, Zgornja Šiška; na izkaznice C št. 34 in 35 pri Glaviču, Spodnja Šiška. V VIII. okraju: na izkaznice C št. 36, 37 in 38 pri Suhadolcu, Udmat 50; na izkaznice C št. 39, 40 in 41 pri Trohi, Udmat 158. V IX. okraju: na izkaznice C št. 42 pri Fojkarju, Dolenjska cesta; na izkaznice C št. 43 pri Marenčetu, Dolenjska cesta. V X. okraju: na izkaznice C št. 44 in 45 pri Škerlu, Vič; na izkaznice C št. 46 pri Kušarju, Rožna dolina 191.

Trgovci, ki so prodajali moko preteklih 14 dni, naj takoj naznanijo ostanek moke.

Amerikanski špeh za VI. okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za mesec maj po naslednjem redu: V sredo, dne 14. t. m. pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 70 M(encinger T.) dopoldne od 9. do 11., št. 71 (Legat) popoldne od pol 2. do pol 3., št. 72 (Stravs) od pol 3. do pol 4., št. 74 (Češnovar), št. 95 (Druškovič, Tabor) od pol 4. do 5. ure. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 K. Strankam se je točno ravnati predpisanega reda.

Aprovizacija južne žel. deli med svoje člane ostanek moke za majnik, poleg tega koruzni in pšenični zdrob ter amerikansko moko izven kontingenta. — S 15. t. m. bo pekla poleg kruha na izkaznice tudi žemlje izven kontingenta.

Izdajatelj: Josip Petelan.
Odgovorni urednik: Rudolf Golouh.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Št. 117/pr.

Razpis

službe tretjega secijskega služabnika za prosekturo in mrtvašnico deželne bolnice v Ljubljani z sistemiziranimi dohodki deželnih služabnikov in draginjsko doklado.

Služba je provizorna. Po dveletnem zadovoljivem službovanju se bo kompetentni oblasti predlagala stalna namestitev.

V času provizornega službovanja v prvih dveh letih velja za obojestransko odpoved štirinajstdnevni rok.

V smislu službenih določil za deželne služabnike, prosilec ne sme biti manj kakor 25 let in ne več kakor 35 let star.

Prošnje, katerim je prilagati dokazilo telesne sposobnosti, rojstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo in spričevalo o nravnosti, nadalje izkaz o dosedanjem službovanju, naj se vlože osebno pri upravitelstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani do 25. maja 1919.

Upravitelstvo deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Št. 508/pr.

Razpis.

Podpisana komisija razpisuje sledeče **službe okrožnih zdravnikov na Kranjskem:**

1. **Na Grosupljem** v Ljubljanskem okraju z letno plačo 1600 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K.
2. **V Kostanjevici** z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K.
3. **V Litiji** z letno plačo 1200 K, aktivitetno doklado 200 K, in s pravico do dveh petletnic po 100 K.
4. **V Ložu** z letno plačo 1600 K, aktivitetno doklado 200 K, in s pravico do 2 petletnic po 100 K.
5. **V Novem mestu** z letno plačo 1200 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K.
6. **Na Raki** v Krškem okraju z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K. Poleg tega uživa zdravnik za brezplačno zdravljenje ubožcev v občini Raka prosto stanovanje z vrtom in vinogradom.
7. **V Trebnjem** z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K.
8. **V Žužemberku** z letno plačo 1400 K, aktivitetno doklado 200 K in s pravico do 2 petletnic po 100 K. Poleg tega dobiva zdravnik za zdravniške uradne dneve v Ambrusu, Ajdovcu in Smuki 800 K letne odškodnine in 400 K stanarine od zdravstveno-okrožnega zastopa.

Vsi okrožni zdravniki dobijo do preklica povišek zistemiziranih prejemkov za 100%.

Prosilci za te službe naj pošljejo svoje prošnje podpisani komisiji **do 31. maja 1919** in jim prilože dokazila o starosti, upravičenju do izvrševanja zdravniške prakse, državljanstvu, fizični sposobnosti, nravnosti, dosedanjem službovanju ter o jezikovem znanju.

Komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave.
V Ljubljani, dne 3. maja 1919.
Načelnik:
dr. Triller, l. r.

Razpis
dobave drv za kurjavo.

Komanda dravske divizijske oblasti potrebuje večjo množino drv za kurjavo.

Interesenti se pozivljajo, da javijo svoje ponudbe, po dosedanjih predpisih kolekovane, direktno komandi gornje divizije.

Iz stavljenih ponudb mora biti razvidna množina drv ter cena za 1 m³ franko glavni kolodvor Ljubljana ozir. Maribor.

Zahvala.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem se srčno zahvaljujem za izkazano sožalje in zadnje spremstvo mojemu ranjkemu soprogu

Ivanu Filipu,

poduradniku drž. žel. v p.

Posebno se zahvalim gosp. župniku za ganljiv govor in I. splošnemu društva jugoslovanskih vpokojencev za zadnje spremstvo ter za med dobrotniki nabrano vsoto 166 K. Bog plati.

Liza Filip.

Dobro, trajno mesto
nudi
: knjigovodji :
s prvovrstnimi izpričevali neka trgovina v Jugoslaviji. — Ponudbe pod K. i. D. na upravništvo tega lista.

Naznanilo.

Vsem mojim cenj. naročnikom naznanjam, da sem vpoklican k orožnih vaji in izročim za ta čas delo mojemu delovodji. Ob tej priliki se zahvaljujem za naklonjenost in prosim nadaljnega zaupanja.

Hrastnik, 9. maja 1919.

Janko Arnšek,
krojač.

Oglas.
Proda se hiša z vrtom v Trbovljah.
V hiši je prostora za 6 strank. Cena nizka. Več pove Urek Anton, Loke št. 320, Trbovlje II. Za odgovor naj se priloži znamka.

Inženir dr. Miroslav Kasal
oblastveno poverjeni stavbeni inženir.
Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe
v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.
Izvršuje strokovno:
Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.
Prevzema v strokovno izvršite v vsenačrte stavbene inženirske stroke.
Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Kupi se več
registrirnih blagajn.
Ponudbe z navedbo cene je poslati na upravništvo.

Sprejme se takoj
raznašalec
ali
raznašalka
za Ljubljano. — Vsi pogoji se poizvedo v upravi „Napreja".

Agitirajte za naše časopisje!

Priporočamo tvrdko Šivalni stroji za vsako obrt in rodbinsko rabo
Jos. Petelinc,
Ljubljana,
Sv. Petra nasip št. 7.
:: ter posamezni deli, igle, olje, potrebščine za šivilje in galanterijo. ::

V trajno in dobro službo se sprejme za takojšnji nastop:
2 modelna mizarja, 1 čistilca za lito železo,
4 železostrugarje, 1 železotopilca,
1 izdelovalec jedra (Kernmacher).
Ponudbe se imajo poslati na:
„Smev" tvornica strojeva u Bjelovaru, Hrvatska.

Ne zamudite prilike
ter si oglejte našo zalogo vsakovrstnega blaga
za moške in ženske obleke.
Velika zaloga ostankov,
samo predvojno blago, kakor: cefir, kambrik, klot, barhent itd., različne vrste blaga za bluze in predpasnike meter od 12 K naprej.
Imamo vedno v zalogi gotove obleke za dečke od 100 do 150 K ter obleke za delavce od 200 do 220 K.
Schwab & Bizjak, Ljubljana, Dvorni trg 3.

— Delniška glavnica — K 15,000.000.
Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.
Ljubljanska kreditna banka
v Ljubljani.
Poslovnica razredne loterije.
Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.
Rezervni fondi okrogio K 4,000.000.
Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje — aprovizacijske kredite —